

kteřou bylo odevzdání do tiskárny. Žalovaného nemůže vůči žalobkyni zprostiti odpovědnosti ani ona výhrada, k níž poukazuje odvolací soud, totiž jeho prohlášení, že prý není právníkem a že nemůže přejímati odpovědnost za brožuru, ani skutečnost sama, že úprava byla provedena advokátem.

Protože odvolací soud omeziv se na otázku pasivní legitimace, další část odvolání žalovaného nezkoumal, bylo rozsudek zrušiti a vrátiti věc odvolacímu soudu, když otázka odpovědnosti žalovaného byla nyní dovolacím soudem rozřešena odchylně.

Čís. 16881.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Politický boj o zákonnou úpravu vzájemného poměru velkých podniků a drobného živnostnictva sám o sobě nelze míti za nekalou soutěž, i kdyby se požadovaná úprava dotkla hmotných zájmů jedné z bojujících skupin, pokud údaje jsou věcné a nepřekročují meze potřeby určené právě účelem onoho boje, třebaže by se týkaly také poměrů způsobených některým určitým podnikem náležejícím ke kritisovanému systému.

Jde však o údaje závadné s hlediska zákona proti nekalé soutěži, jsou-li nepravdivé nebo takové, které mohou podnik zlehčiti a kterými se může působiti na zákazníky, aby pro přednesené výtky dali napříště i v hospodářské soutěži přednost jedné skupině na újmu druhé. Nerozhoduje, že jedna skupina jednala v obraně proti nekalé reklamě druhé skupiny.

Nárok na odškodné a uveřejnění rozsudku není odůvodněn, měl-li žalovaný úspěch ve značné míře a byl-li závadný tiskopis krátce po vydání zabaven.

Nevhodnost uveřejnění rozsudku, uplynula-li od vydání tiskopisu značná doba.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1938, Rv I 717/38.)

Na podkladě brožury, o niž je řeč v předchozím rozhodnutí č. 16980 Sb. n. s., se domáhá žalující firma »B.« vydání rozsudku téhož obsahu, jako jest uveden v onom rozhodnutí, a to na »Říšském svazu obuvníků, obuvního a kožního průmyslu a přísl. odvětví pro ČSR.«, který dotčenou brožuru vydal. Nižší soudy uznaly podle žaloby co do zdržení se údajů uvedených v předchozím rozhodnutí pod 1. a) až ch), dále co do vzetí všech čísel brožury z oběhu, pokud s nimi žalovaný může nakládati a konečně odsoudily žalovaného zaplatiti žalující firmě odškodné za utrpěné příkoří 10.000 Kč, jinak žalobu zamítly.

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zamítl žalobu i v příčině zdržení se údajů dotčených pod 1. písm. d), f), h), i) v předcho-

zím rozhodnutí nejvyššího soudu, i co do náhrady za utrpěné příkoří a jiné osobní újmy, a nepřiznal žalobkyni oprávnění uveřejnění pravo-
platný odsuzující rozsudek, pokud žalobě bylo vyhověno, jinak dovo-
lání nevyhověl.

D ů v o d y:

Z obsahu závadné brožury vychází nade vší pochybnost, že smě-
řovala proti podniku žalující společnosti, že její podnik byl předmětem
kritiky a také celé obranné akce, v níž byla brožura vydána, a že se
onoho podniku týkaly i ony výtky a údaje, které směřovaly proti Tomáši
B-ovi, ježto přece nešlo o nějaké údaje, které by se snad týkaly a měly
týkati jen nějaké soukromé a osobní činnosti jmenovaného, nýbrž údaje,
týkající se jeho činnosti v podniku, který založil a jehož byl i nadále
representantem; to platí zejména také při zmínce o jeho činnosti za
Rakouska.

Nelze o tom pochybovati — hledě k obsahu brožury a jeho rozdě-
lení —, že brožura byla určena na prvním místě jako argument pro
politickou akci ve známém boji mezi drobným živnostnictvem a velkými
podniky, a to jmenovitě v oboru obuvnickém. Než to samo o sobě ne-
vyklučuje, že by nemohlo při tom jíti také o účele soutěžní a že by
nešlo o jednání nebo projev v hospodářském styku. Zdali žalovaný
svaz svými zástupci jednal t a k é za účelem soutěže, jest posouditi podle
okolností souzeného případu, při čemž je nutno přihlédnouti právě také
k obsahu brožury. Pouhý politický boj o zákonnou úpravu vzájemného
poměru obou dotčených skupin podnikatelských sám nelze míti za ne-
kalou soutěž, a to ani tehdy, kdyby se ona požadovaná úprava zákonná
měla dotknouti hmotných zájmů podnikatelské skupiny v tom směru,
že by podmínky její soutěže po úpravě byly tísnivější, a kdyby tedy
úprava pro ni znamenala hospodářskou újmu. Ani to, že bylo jako bo-
jového prostředku v tomto politickém boji užito brožury, samo o sobě
není v rozporu s dobrými mravy soutěže. Než za jistých okolností také
v takovém politickém boji mohou se naskytnouti případy, které s hle-
diska dobrých mravů soutěže nelze schvalovati a také jsou v rozporu
se zákonem na ochranu soutěže. Tak tomu bude, jestliže se bojující
strana neomezí jen na to, aby objektivně doličila hospodářské poměry
a následky, které se v hospodářském životě projevují jako následky
toho neb onoho podnikatelského systému, třeba by se doklady o nich
týkaly také poměrů způsobených některým určitým podnikem, náležejícím
ke kritisovanému systému. Nebude závady, pokud by jen ony
údaje byly věcné a nepřekračovaly rámec potřeby, určený právě oním
účelem. Jinak má se věc, jde-li o údaje, které s oním účelem politického
boje nemají nic společného a jež se mohou podniku dotknouti škodlivě
také v soutěži, zvláště jde-li o údaje buď nepravdivé anebo takové,
které mohou podnik zlehčiti a kterými se může působiti zároveň také
na zákazníky v tom směru, aby se popudili proti určitému podniku a

aby tak na ně bylo působeno k tomu cíli, aby pro ony výtky napříště také v hospodářské soutěži dali přednost jedné skupině na újmu druhé. Jestliže lze z obsahu brožury v některých částech usouditi, že tu na straně žalovaného jako vydavatele brožury byly také tyto pohnutky, jde pak o údaje, které sloužiti měly také soutěžnímu účelu a jež byly učiněny v hospodářském styku. Takových závadných údajů má se slušný soutěžitel vystříhat i i tehdy, jestliže vede boj politický. Věc má se nejinak nežli u požadavků občanské slušnosti, kteréž rovněž nutno dbáti i v politickém zápase; stejně, jako by se nedaly tímto důvodem a účelem boje omluviti a ospravedlniti na př. výroky, které by byly v rozporu s trestními předpisy, vydanými na ochranu osobní cti. Nelze uznati za dovolené anebo právnicky irelevantní ani projevy, které jsou v rozporu se zákonem proti nekalé soutěži nebo s jiným právním předpisem.

Posuzují-li se pozastavené části brožury s tohoto hlediska, jest uznati, že žalovaný svaz v některých z nich skutečně vybočil z mezí, které byly dány účelem brožury jako prostředku hospodářskopolitického boje o nápravu, kterou žalovaný pokládal za nutnou. Při tom nepadá na váhu, zda snad pokládal za potřebné reagovati také na onu akci podniknutou se strany druhé, v níž spatřoval sám nekalou reklamu, jednal-li tedy, jak míní, v obraně proti takové reklamě; z této jeho námitky lze naopak souditi, že ani u něho soutěžitelský účel a soutěžitelské pohnutky při vydání brožury nebyly vyloučeny. Nerozhoduje ani, jak byla anebo podle úmyslu žalované strany měla býti brožura rozšiřována; nebyla-li totiž předložena jen a výhradně onomu zákonodárnému sboru po případě úřadu, který měl o úpravě rozhodnouti, a je zřejmé, že také při onom způsobu rozšiřování, který naznačuje žalovaný, mohla brožura vzniknouti na škodu žalující firmy v soutěži; při takovém rozšiřování nelze právě předem určití jeho rozsah a účinky a nelze beze všeho vyloučiti některé vrstvy, tak tu na př. kruhy zákaznické.

Mají-li býti pozastavená místa posouzena s hlediska zákona proti nekalé soutěži, nelze se ovšem omeziti jen právě na ony zvláště vytýčené části, nýbrž nutno přihlídnouti k celému obsahu brožury; v tom jest dáti dovolatelce za pravdu. Při tom se ukáže, že v brožurě jsou v mnoha směrech obsaženy výtky činěné systému velkých podniků a ovšem aplikací na žalující firmu také jí samé, které jsou namnoze závažnější nežli právě některé z pozastavených částí a které by pro tuto svou povahu a závažnost mohly působiti proti žalující firmě snad také mezi zákazníky a které přesto žalovány nejsou, právě proto, že tu jde o kritiku systému a jen nepřímo o žalobkyni jako podnikatelku a soutěžitelku. K takovým výtkám jest podle názoru dovolacího soudu počítati také ony pozastavené projevy, u nichž bylo dovolání žalovaného vyhověno. Je zajisté v povaze velkého podniku, že hned od začátku a tím více pak průběhem doby při rozšiřování podniku vůbec a zejména na nové odvětví působnosti musí již v zájmu sebezachování vyvíjeti

usilovnou činnost akviziční, úměrnou rozsahu podniku, která se ovšem podle toho úměrně dotýká životních zájmů drobných podnikatelů; nechť již došlo k zřizování prodejen a správkáren z jakýchkoli důvodů, je to skutečností, že jsou tím poškozeni drobní živnostníci, a jest jen důsledkem z této skutečnosti výtky, že se tu ohromný podnik rve o každý příštippek s drobným obuvníkem a že tento způsob organisace prodeje a oprav při tovární výrobě ani v tomto oboru ani v oborech jiných není — anebo alespoň nebyl — obvyklý a že je pro drobné živnostníky tísnivý. Žalobkyně uváděla za důvod takového opatření nepříznivé stanovisko drobných obuvníků, kteří prý odpírali prováděti opravy obuvi z její výroby; ale není tu dosti podkladu pro posouzení, pokud takové opatření bylo nutné, a zda je dosud nutné, pokud totiž onen odpor obuvníků byl opravdu tak všeobecný a pokud ještě také nyní opravdu trvá.

Podobně je tomu s výtkou, že žalobkyně provádí hospodářský útisk celého obuvnického oboru s celým přičleněným průmyslem a že zničila desetitisíce existencí. Také to je nutný následek vývoje k soustředění výroby a obchodu ve velké průmyslové a obchodní jednotky, jak tomu bývalo ostatně již také dříve, když se začínalo s tovární výrobou místo řemeslné výroby, anebo když na př. novější hromadné prostředky dopravní vyřadily ze soutěže starší prostředky nedostatečné; hospodářský útisk se strany velkých a dokonaleji vyzbrojených podniků byl jen následkem onoho vývoje, byl ovšem postiženými pocíťován a nelze je s hlediska zákona proti nekalé soutěži činiti odpovědnými jen proto, že jimi byl též jako takový označován. Čím větší byl nepoměr mezi skupinami podnikovými a čím větší je podle působnosti, které velké podniky zabírají, tím tíživější jest onen tlak a tím širší okruh postižených.

Se systémem výrobní a obchodní organisace podniků žalující firmy souvisí také výtky týkající se daňových výhod. Tato výtky je obsažena v odstavci nadepsaném »Výhody velkého průmyslu řemeslu nedostupné«. Čte-li se celý onen odstavec v souvislosti, vysvitne, že se tu jako další následek velkoprávní a velkoobchodní organisace podniků žalující strany v poměru k drobnému živnostnictvu uvádějí výhody, které se v daňových věcech objeví na straně žalující a kterých řemeslo, drobný podnikatel, nemůže dosáhnouti; ony výhody že plynou právě z povahy podniku žalující firmy jako velkopodniku a z její organisace výroby a prodeje. Tato skutečnost se pak hodnotí nejen jako nevýhoda drobných živnostníků proti žalující jako soutěžitelce, které se tak dostává v soutěži skutečného náskoku, ale také s hlediska potřeb státního hospodářství a státního celku. Že by šlo o nějaké výhody, které by se nesrovnávaly se zákony, o jejichž nápravu v politickém boji právě jde, anebo dokonce o nějaké výhody, jichž by žalobkyně získala nějakým nedovoleným jednáním anebo zvláštní blahovůlí se strany příslušných činitelů, nelze z onoho článku vyčísti a při pozorném čtení celé oné části ani průměrný zákazník nebude si článek ten vykládati jinak.

K těmto částem, jež dovolací soud vyloučil z naznačených důvodů, přistupuje ještě poslední věta, uvedená pod a) rozsudku procesního soudu, podle níž se má prý žalovaná zdržeti »dále vůbec údajů výrobní a podnikatelskou činnost strany žalující zlehčujících«. Tuto část bylo vyloučiti pro neurčitost a všeobecnost již s hlediska § 7 ex. ř., protože by pro případ exekuce mohla vésti k zbytečným potížím.

Ve zbývající části odsuzujícího rozsudku nebylo však dovolání žalovaného vyhověno. Jde vesměs o údaje, které s povahou hospodářskopolitického boje za úpravu poměru mezi velkopodniky a živnostníky nemají nic společného a které s hlediska onoho boje mohly být vynechány, aniž tím brožura čehokoli pozbyla v zamýšlené účinnosti jako prostředek takového hospodářskopolitického boje. V oněch údajích se nezasahuje system velkopodnikatelský, protože by takové výtky nemusily být činěny a snad ani nemohly být činěny právem tomuto systému a všem podnikům na takovém základě pracujícím, nýbrž v nich se žalovaný obrací již zřejmě proti žalobkyni jako soutěžitelce, kterou jako soutěžitelku zlehčuje namnoze paušálním obviňováním, jež obyčejný zákazník ani nemůže náležitě přezkoumat a které pak může přijímat za bernou minci. Právě již pro tuto všeobecnost a neurčitost učiněných předhůzek jest ony údaje již podle § 1 zákona proti nekalé soutěži uznati za závadné a přičítací se požadavkům dobrých mravů v soutěži, aniž záleží na tom, zda snad později za sporného řízení nějaká podrobnost, která ovšem při obecném obvinění zákazníka ani nenapadne, je konkrétními výtkami podložena a v tomto omezení dokázána. Tak jest uznati za závadné, jestliže se žalobkyně paušálně viní z toho, že prý poškodila dobrou pověst československého výrobku a že obuvníci byli připraveni B-ovou působností o zahraniční trhy obuvnického zboží; toto obvinění může vzbuditi dojem, jakoby vývoz byl znemožněn skutečně zaviněním žalující firmy a špatnou jakostí vyváženého zboží docela bez zřetele na jeho cenu, zatím co možnost vývozu závisí na různých činitelích, které se ani nedají vždy zachytiti a postihnouti a které s jakostí zboží nemusí míti nic společného.

Takovým závadným údajem je také údaj o náhražkách, kterých se užívá v podniku žalobkynině místo kůže, a to zas docela bez zřetele na cenu zboží a na to, že se takových náhražek užívá i v jiných podnicích a také u drobných živnostníků. Nepadá tu na váhu, jak své zboží vyličuje žalující firma v reklamě, a nelze onen údaj uznati za bezvadný, jestliže žalovaný teprve podle výsledku jednání za sporu poukazuje na detail s podřadnou lepenkou. Nelze omluviti ani zcela všeobecnou výtku, že prý si žalobkyně nedovoleným a protizákonným způsobem zjednáva přednost v odbytu svých výrobků, protože průměrný zákazník shledává tu jen tolik, že se žalobkyni vytýká zavržitelné jednání, aniž se mu dává skutkový podklad, který by mohl posouditi. Námitky žalovaného svazu, s nimiž v této části přišel za sporu, nemohou ospravedlniti onu všeobecnou výtku ani s hlediska § 10 uved. zák., protože

tu nejde o to, jak si vedli snad někteří prodavači nebo zřízenci, když se zavržitelné jednání imputuje přímo žalobkyni samé. Podobně má se věc s paušálním obviněním, jakoby všechna zmrzačení nohou anebo převážná jejich část byla jen následkem tovární výroby, když mimoto zase schází nějaký konkrétní podklad, jenž by aspoň zčásti mohl býti vodítkem zákazníkovi pro to, co má žalovaný onou výtkou na mysli.

K závadným údajům právem počítaly nižší soudy onen odstavec o poměru Tomáše B. k Rakousku. Žalovanou lze tu poukázati k příslušným důvodům obou nižších soudů a lze dodati, že se tu žalovaný docela zbytečně a nešetrně dotkl podniku žalující firmy výrokem, který se jak u zakladatele jejího podniku, tak u zákazníků dotýkal místa zvláště citlivého, hledíc k politickým poměrům. Co tu žalovaný uvádí na své ospravedlnění, nemůže ji ospravedlniti a zbaviti odpovědnosti.

Všecky tuto uvedené údaje mohou žalobkyni poškoditi v soutěži a byl by je zajisté žalovaný neuvedl, kdyby byl žádoucí měrou dbal potřebné slušnosti v soutěži.

Přes tento částečný neúspěch žalovaného v dovolání, zamítl dovolací soud žalobní prosbu, pokud se domáhala odškodného ve výši 10.000 Kč a uveřejnění rozsudku. Dovolací soud hleděl tu nejen na to, že na druhé straně žalovaný měl úspěch ve značné míře již také v rozsudku soudu první stolice a že pak úspěchu dosáhl i v dovolacím řízení, nýbrž také k tomu, že brožura byla hned druhý den po vydání zabavena; lze tedy míti za to, že do kruhů zákaznických hlouběji nepronikla. Tím mizí také podklad k určení odškodného za osobní újmy a jiné příkoří, pokud právě by jejich důvodem byly jen ony údaje, jež byly uznány za závadné. Také od uveřejnění rozsudku bylo podle názoru dovolacího soudu lépe upustiti, protože by nebylo spravedlivé, aby uveřejněna byla právě jen část žalobě vyhovující, když žaloba v části nikterak nepodstatné úspěchu neměla. Šlo tu o výstřelek politikohospodářského boje, do něhož obě strany zasáhly, jak to bylo v jejich zájmu; jakkoli lze připustiti, že ony závadné části mohly žalobkyni způsobiti také hmotnou škodu v soutěži, přece jen nelze míti za to, že by škoda skutečná mohla dosáhnouti většího rozsahu, neboť také ony výtky, u nichž bylo žalobě vyhověno, časem také mezi zákazníky pozbývají významu, protože průměrný zákazník již čím dále tím lépe hodnotí také věcné důvody, pro které své potřeby kryje u té nebo oné části podnikatelů. Když pak brožura byla zabavena a mezi tím uplynula již značná doba, zdá se býti vhodnější, aby se uveřejněním rozsudku neuváděly ony poměry znova na přetřes ve veřejnosti.

Čís. 16882,

I. Za prijímanie nájomného od nájomníkov, upomínanie ich o nájomné a odnášanie prijatých peňazí správcovi domu neprislúcha domovníkovi — ak nebolo nič iné smluvené — zvláštna odmena.